

які-небудь вузли принтерів. Якщо картриджі лазерних принтерів змінювались, необхідно вжити заходів щодо розшуку відпрацьованих картриджів та подати їх на дослідження. Для проведення експертизи необхідно також вилучити вільні зразки, які були виготовлені на вилученому принтері в період, що відповідає періоду виготовлення досліджувальних документів [4].

Слід зазначити про необхідність удосконалення методик проведення вищезазначених експертиз, особливо щодо експертизи документів, надрукованих лазерними принтерами. Струменеві принтери на сьогодні є застарілим обладнанням, але наявність експертних методик щодо визначення справжності документів, виготовлених за їх допомогою, змушує фінансові установи їх використовувати. Що стосується лазерних принтерів, то, на жаль, технологія експертного дослідження сьогодні дає змогу визначити тип принтера. Ідентифікація принтера можлива лише як виключення (у разі наявності несправності барабана та характерних слідів на папері після його використання).

Список використаних джерел

1. Примусовий відбір зразків у особи для проведення експертизи: методичні рекомендації для практичних підрозділів / О.В. Лускатов та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 36 с.

2. Козак О. В. Одержання зразків для експертного дослідження у кримінальному судочинстві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Ірпінь, 2011. 20 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-13. Ст. 88. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.06.2020).

4. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 14.05.2020).

Семенов Віктор Васильович,

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кадровий потенціал правоохоронних органів – це одна із складових ефективності правоохоронної діяльності, тому постійне, відповідне умовам сьогодення підвищення професіоналізму працівників правоохоронних органів є одним із пріоритетних завдань

навчальних закладів системи МВС України. Криміналістична підготовка – це невід’ємна складова навчання слідчого, криміналіста, дізнавача, оперативного працівника, дільничного офіцера поліції, патрульного поліцейського. Криміналістична освіта, як і будь-яке інше, – це формування особистості професіонала, і у зв’язку із цим має дві функції: по-перше – розвиток людини як особистості; по-друге – професійну підготовку, що забезпечує можливості вирішення криміналістичних завдань відповідно до посадових обов’язків і конкретної ситуації правоохоронній діяльності.

Прийоми криміналістичного навчання повинні розроблятися й реалізовуватися на основі загальних принципів і методів педагогіки, тому що «проблеми юридичної освіти ніяким способом не можуть бути вирішені винятково педагогікою, оскільки зміст навчання завжди істотно впливає на його процес». Зокрема, ні в педагогіці, ні в психології проблема необхідних працівнику поліції умінь і навичок не розглядається, оскільки вони тісно пов’язані зі змістовною стороною науки криміналістики, а саме криміналістичної техніки, тактики та методики розслідування злочинів. Оскільки в науці криміналістиці також не досліджуються конкретні навички й уміння, якими повинні володіти працівники правоохоронних органів, утворюється розрив між змістом криміналістичних рекомендацій та практикою їх застосування.

Якість криміналістичної підготовки та процес її вдосконалення можна розглянути як систему, що складається з чотирьох елементів: а) змісту навчання; б) умов процесу навчання; в) тих, кого навчають (курсантів, студентів); г) викладачів (науково-педагогічних працівників). Оптимізація цього процесу можлива лише при забезпеченні відповідних змін усіх цих складових у їхньому взаємозв’язку та взаємодії. Рішення проблем однієї зі складових не може гарантувати поліпшення підготовки в цілому, але впливає на якісні зміни інших.

Для того, щоб визначити зміст навчання, тобто, які криміналістичні знання, уміння, навички і якості потрібні, необхідно, з’ясувати співвідношення понять «система науки криміналістики» й «система навчальної дисципліни «Криміналістика». Це різні, і в той же час, близькі поняття. Система науки криміналістики складається із сукупності частин, які перейняті внутрішньою єдністю, обумовленою об’єктами пізнання, і що перебувають в органічно нерозривних взаємозв’язках, відображаючи структуру даної науки. Криміналістика як наука і навчальна дисципліна нероздільні й взаємозалежні, було би невірним не розглянути зміст науки через призму криміналістичної підготовки кадрів, а також не застосовувати закономірності, виявлені сучасною психологією й педагогікою, з метою задоволення потреб науки криміналістики та правоохоронній діяльності.

У зв’язку з цим необхідно розглянути розходження в змісті криміналістики як науки і як навчальної дисципліни, зокрема: а) зміст дисципліни повинен складатися з вироблених і апробованих наукою

криміналістичних знань, що мають практичне значення для його безпосереднього застосування, або ж для формування криміналістичних знань, умінь, навичок у того, хто вивчає дисципліну. Наука ж досліджує та виявляє невідомі раніше закономірності; б) систематизація навчальної дисципліни «Криміналістика» може відрізнятись від системи науки у зв'язку із здійсненням завдань навчання, його адаптацією до психології ефективного сприйняття навчального матеріалу для різних категорій працівників правоохоронних органів.

Таким чином, орієнтуючись на традиційну систему криміналістики та на зміст практичної діяльності, представляється можливим виділити наступні компоненти криміналістичної підготовки працівників правоохоронних органів, найбільш важливими з яких є:

1. Криміналістичні знання, які являють собою поінформованість про закономірності механізму злочину, виявлення, дослідження й використання інформації з метою розкриття та розслідування злочинів. Це переважно фундаментальні, тобто науково апробовані, підтверджені практикою закономірності, адаптовані по можливостях їх застосування до специфіки практичної діяльності.

2. Криміналістичні вміння та навички, які являють собою засвоєні способи практичного застосування криміналістичних знань у практичній діяльності. Криміналістичні вміння та навички поділяються на чотири групи, що відповідають розділам навчальної дисципліни «Криміналістика»: а) техніко-криміналістичні вміння й навички по володінню засобами виявлення, збору, дослідження матеріальних джерел криміналістичне значущої інформації; б) тактико-психологічні вміння й навички проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; в) аналітико-криміналістичні вміння й навички по виділенню значимої криміналістичної інформації в процесі розкриття та розслідування, оцінки її ролі; г) організаційно-методичні криміналістичні вміння й навички по поведінці слідчого, дізнавача, оперативного працівника, що має організаційно-методичне значення при проведенні слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, і розслідування злочину в цілому.

В умовах карантину та запровадження посиленних протиепідемічних заходів виникає можливість втрати якості набуття криміналістичних вмінь та навичок внаслідок погіршення умов процесу навчання – одного з чотирьох елементів системи криміналістичної підготовки.

Ефективне проведення занять в дистанційній формі неможливе без використання дистанційних технологій – платформ Zoom, Moodle Мудл, месенджерів Telegram, Skype та інших. Для їх використання учасники навчального процесу повинні мати відповідне технічне та методичне забезпечення.

Практика проведення занять в дистанційній формі показала, що робоче місце викладача повинне бути обладнане десктопом або ноутбуком з доступом до дротового або швидкісного мобільного інтернету. Кращій варіант – наявність двох комп'ютерів, що дозволяє на одному організувати віддалений конференц-зв'язок з аудиторією, на іншому мати оперативний доступ до навчальних та методичних матеріалів, використовувати можливості пошукових систем для надання довідкової інформації, ілюстрації навчальних питань (завдань) теми заняття. Наявність одного комп'ютера та двох моніторів дозволяє використовувати показ мультимедійних презентацій, інших відеоматеріалів у форматі, коли на одному екрані надається зображення для аудиторії, а на другому залишається доступ викладачу для методичних матеріалів. Це не відволікає на управління режимами конференц-зв'язку.

Курсант(студент) повинен мати доступ до дротового або швидкісного мобільного інтернету та комунікатор з відповідним програмним забезпеченням. В якості комунікатора бажано мати комп'ютер –десктоп, ноутбук або планшет. Використання смартфона небажане через недолік, притаманний йому конструктивно-відносно невеликий розмір дисплея (екрану). Це ускладнює сприйняття візуальної інформації, що надається викладачем, яка на мою думку, є основою навчального матеріалу при проведенні занять в дистанційній формі.

Для надання курсантам(студентам) методичних матеріалів з теми заняття – плану проведення заняття, текстів ситуаційних завдань, навчальних (практичних) відео фрагментів, фільмів, вони повинні бути підготовлені у зручному для використання в віддаленому конференц-зв'язку електронному форматі. Практика проведення занять показала ефективність використання електронних тестових завдань з навчальної дисципліни «Криміналістика» в інтернет-платформі Googleforms, запроваджених на кафедрі криміналістики та судової медицини НАВС професором кафедри В.В. Пясковським. В них закладена можливість оперативного аналізу засвоєння навчального матеріалу, виявлення складних для розуміння курсантами(студентами) питань, що дозволяє викладачу персонально, або для всієї аудиторії їх пояснити, підштовхнути для самостійного виявлення помилки з використанням навчальної літератури з теми заняття.

Комплексне використання можливостей новітніх інформаційних технологій надає можливість і в складних умовах карантинних обмежень ефективно виконувати завдання з набуття професійних навичок майбутніми правоохоронцями.